Συνέντευξη με την Κλαίρη Θεοδώρου

Από

Νέλλη Αλεξοπούλου

-

20:41 03/01/2019

Οι «Άλικες σιωπές» της **Κλαίρης Θεοδώρου**, που πρόσφατα κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις **Ψυχογιός**, είναι ένα υπέροχο ιστορικό μυθιστόρημα που μας παρουσιάζει τα ιστορικά γεγονότα που έπληξαν την Ελλάδα από το 1935 έως και το 1949. Στο πλαίσιο αυτής της πολυτάραχης εποχής, δύο νέοι από τελείως διαφορετικά περιβάλλοντα δεν έπρεπε να συναντηθούν. Κι όμως, όχι μόνο συναντιούνται αλλά και ερωτεύονται! Ο έρωτάς τους δυνατός, περνάει από σαράντα κύματα. Η συγγραφέας μιλάει στο ΠολιςPost και την Νέλλη Αλεξοπούλου για το νέο της μυθιστόρημα.

https://www.psichogios.gr/site/Books/show/1005809/alikes-siwpes

---

Αγαπητή κυρία Θεοδώρου, καταρχάς, νιώθω επιτακτική την ανάγκη να σας ευχαριστήσω που ανταποκριθήκατε στο αίτημά

μου για αυτή την συνέντευξη. Έπειτα, σας ευχαριστώ ως αναγνώστρια για το εξαιρετικό μυθιστόρημά σας «Άλικες σιωπές», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός.

1. **Τι σας ενέπνευσε να γράψετε την συγκεκριμένη ιστορία; Πόσο δύσκολο είναι να γράψει κανείς ιστορικό μυθιστόρημα;**

Ήθελα ανέκαθεν να ασχοληθώ συγγραφικά με την εποχή του Εμφυλίου. Με γοήτευε και με απωθούσε παράλληλα αυτή η τόσο μελανή σελίδα της σύγχρονης ιστορίας μας, ενώ παράλληλα με θύμωνε κιόλας το γεγονός πως δεν διδασκόταν ούτε καν περιληπτικά στο σχολείο. Η αφορμή, ή διαφορετικά η έμπνευση, εμφανίστηκε κατά τη διάρκεια ενός φωτογραφικού οδοιπορικού πριν από λίγα χρόνια στα εγκαταλελειμμένα χωριά της Πίνδου, τα λεγόμενα «πλίνθινα χωριά», τα Κορέστεια, στον επαρχιακό παραμεθόριο δρόμο που ενώνει την Καστοριά με τις λίμνες των Πρεσπών. Τα μέρη εκείνα αιχμαλώτισαν τόσο τον φωτογραφικό μου φακό με το σκουροκόκκινο χρώμα τους, όσο και την ψυχή μου με τη σκοτεινή τους μελαγχολία, την περιρρέουσα αίσθηση εγκατάλειψης, λήθης και σήψης μαζί, το βάρος της ιστορίας που κουβαλούσαν, μιας ιστορίας βαμμένης με τα πιο μελανά χρώματα, μιας ιστορίας που κανείς μας δεν διδάχτηκε ποτέ στο σχολείο. Μίλησα με τους λιγοστούς, υπέργηρους κατοίκους της περιοχής και άκουσα με προσοχή τις διηγήσεις τους και ανάμεσα τους, μου συστήθηκε ξάφνου νοερά κι ένα νεαρό ζευγάρι: η Ηλέκτρα και ο Δημήτρης, οι πρωταγωνιστικοί χαρακτήρες των «Άλικων Σιωπών».

Η συγγραφή ενός ιστορικού μυθιστορήματος είναι σίγουρα πιο δύσκολη υπόθεση από ένα αφήγημα που αποτελεί καθαρά προϊόν μυθοπλασίας. Η ιστορική έρευνα θέλει χρόνο, υπομονή και επιμονή. Πρέπει να διαβάσεις έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών, οι οποίες, πολλές φορές, ιδίως όσον αφορά στον Εμφύλιο, είναι αντικρουόμενες μεταξύ τους ανάλογα με την πολιτική τους απόχρωση. Στη συνέχεια, πρέπει και να τις κατηγοριοποιήσεις ανάλογα με την εγκυρότητά και τη συνάφειά τους με την ιστορία που επιθυμείς να καταγράψεις. Ακόμα μεγαλύτερη όμως από τον βαθμό δυσκολίας του συγκεκριμένου εγχειρήματος είναι η

αίσθηση ευθύνης που πηγάζει από αυτό, προκειμένου να αποδώσεις το συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο, τα εμπλεκόμενα πρόσωπα και τα μεμονωμένα γεγονότα με σεβασμό, καθαρή ματιά και αντικειμενικότητα.

2. **Ποια συστατικά πρέπει να έχει ένας καλός συγγραφέας; Ποιοι είναι οι αγαπημένοι σας συγγραφείς, Έλληνες ή/και ξένοι;**

Ένας καλός συγγραφέας για μένα πρέπει πρώτα απ' όλα να είναι αληθινός: απέναντι στο αναγνωστικό κοινό και πάνω απ' όλα, απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό. Είναι εσωτερική ανάγκη η συγγραφή που, αν δεν εκφραστεί, κινδυνεύει να σε «πνίξει» με την ορμή της. Γράφει λοιπόν κανείς από έρωτα και όχι από συνοικέσιο, από «θέλω» και όχι από «πρέπει».

Θα μπορούσα να μιλώ με τις ώρες για συγγραφείς, τόσο Έλληνες όσο και ξένους που αγαπώ και θαυμάζω, άλλωστε ο κάθε συγγραφέας είναι πρώτα απ' όλα μανιώδης αναγνώστης. Από τους σύγχρονους ξεχωρίζω για παράδειγμα από την εγχώρια λογοτεχνία τον Γιάννη Ξανθούλη, τον Ισίδωρο Ζουργό και την Ευγενία Φακίνου, ενώ έχω ιδιαίτερη αγάπη για τους Ισπανόφωνους συγγραφείς, όπως ο Μάριο ΒάργκαςΛιόσα, ο Κάρλος ΡουίθΘαφόν, η ΙζαμπέλΑλιέντε, ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, ο Χουάν Μαρσέ, ο Χούλιο Κορτάσαρ και πολλοί ακόμα άλλοι. Από τους κλασσικούς συγγραφείς επηρεάστηκα ιδιαίτερα από τον Τζορτζ Όργουελ, τον Γκύντερ Γκρας και τον Ντοστογιέφσκι.

3. **Ο έρωτας του Δημήτρη και της Ηλέκτρας, των δύο πρωταγωνιστών, ενώνει δύο ανθρώπους που είναι τελείως διαφορετικοί εξ όψεως. Μπορεί ο έρωτας να γεφυρώσει τις διαφορές σε ένα ζευγάρι;**

Ο έρωτας είναι τυφλός. Ευτυχώς ή δυστυχώς δεν «βλέπει» διαφορές, δεν γνωρίζει αντιθέσεις, δεν ξέρει τι θα πει κοινωνική τάξη, χρώμα, θρησκεία κι έτσι σαφέστατα λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος και ως ένα είδος γέφυρας ανάμεσα σε άτομα που κανονικά δεν θα έπρεπε ποτέ να έχουν συναντηθεί και συνυπάρξει. Το ερώτημα βέβαια, για μένα, είναι

κατά πόσο αυτές οι διαφορές μπορούν να συνεχίσουν να συνυπάρχουν αρμονικά, όταν ο έρωτας σιγά σιγά ξεθωριάσει, όταν η καθημερινότητα «ορμήξει» με όλη της την πεζότητα πάνω στα εν λόγω άτομα και τα «κατασπαράξει». Τότε είναι που ξεχωρίζει πια η αγάπη από τον έρωτα, τότε είναι που κρίνεται, αν μια σχέση μπορεί να αντέξει στο χρόνο ή όχι. Και ίσως, ένας από τους λόγους που οι ανεκπλήρωτοι έρωτες είναι εντέλει και οι πιο γοητευτικοί, είναι ότι εκείνοι ζουν στη σφαίρα του ιδεατού και του ονείρου και δεν δοκιμάζονται ποτέ στον χρόνο.

4. **Ο Δημήτρης και η Ηλέκτρα αγωνίζονται για έναν κόσμο όπου δεν θα υπάρχουν η τρομοκρατία και η ανελευθερία. Οι δύο αυτές έννοιες δυστυχώς επικρατούν και στην σημερινή εποχή. Είστε αισιόδοξη με την τωρινή εθνική και παγκόσμια κατάσταση;**

Ανέκαθεν οι άνθρωποι πολεμούσαν για την ελευθερία κάθε μορφής, πάντοτε υπήρχαν φαινόμενα βίας και τρομοκρατίας. Δυστυχώς, κάποια πράγματα είναι συνυφασμένα εντέλει με την ανθρώπινη φύση και αποτελούν τη σύγχρονη εξέλιξη της Λερναίας Ύδρας: όσα κεφάλια κι αν κόψεις, κάποιο άλλο, διαφορετικό, αλλά εξίσου επικίνδυνο θα κάνει την εμφάνισή του. Συνεπώς, για μένα προσωπικά, η αισιοδοξία ή η απαισιοδοξία όσον αφορά αυτά τα θέματα υπάρχουν μονάχα στο πρίσμα μέσα από το οποίο επιλέγει ο καθένας μας να βλέπει τόσο τα άσχημα όσο και τα όμορφα σε αυτόν τον κόσμο. Γιατί τα μόνα ερωτήματα που μπορεί να θέσει κανείς, είναι ερωτήματα που απευθύνονται στον εαυτό του: είμαι ΕΓΩ αρκετά καλός απέναντι σε μένα τον ίδιο, στον συνάνθρωπο μου και στο περιβάλλον στο οποίο ζω; Η αλλαγή πηγάζει από μέσα μας και όσο μικρή κι αν είναι η δύναμη του καθενός ατομικά, συλλογικά, αν όλοι πράττουν σωστά και ηθικά, μπορούν να κινηθούν βουνά και να ανατραπούν κατεστημένα.

5. **Στον κόσμο των δύο ηρώων επικρατεί ο φόβος. Πώς μπορεί κανείς να ξεπεράσει τις φοβίες του; Εσείς φοβάστε κάτι;**

Πιστεύω πως το θέμα δεν είναι τόσο το να ξεπεράσουμε τις φοβίες μας, όσο το να τις αγκαλιάσουμε, να τις κατανοήσουμε, να δούμε δηλαδή από πού πηγάζουν, τι σκοπό εξυπηρετούν και για ποιο λόγο υφίστανται, ώστε να μπορέσουμε εντέλει να μάθουμε να ζούμε με αυτές. Ο φόβος είναι ένα από τα πιο δυνατά και βασικά ανθρώπινα συναισθήματα και είναι αυτός που μας σώζει πολλές φορές από τα χειρότερα. Δεν είναι κακό λοιπόν να φοβάται κανείς, όσο αυτός ο φόβος δεν καταντά αρρωστημένος και δεν μετατρέπει το άτομο σε υποχείριό του. Όλοι οι άνθρωποι άλλωστε έχουν φοβίες. Εγώ για παράδειγμα φοβάμαι πολύ τη μοναξιά, το να απογοητεύσω ή να πληγώσω τους ανθρώπους που αγαπώ, ενώ τρέμω και τους πολύ μικρούς και στενούς χώρους.

6. **Ο Χαρίλαος, ο πατέρας της Ηλέκτρας, γίνεται ένας αδίστακτος άντρας, που θυσιάζει ακόμα και την ίδια του την κόρη. Πώς θα τον χαρακτηρίζατε;**

Δυστυχισμένο και αποτυχημένο. Γιατί, στο όνομα μιας διεστραμμένης λογικής, μιας απατηλής ιδεολογίας και μιας απόλυτης εμπάθειας θυσιάζει ό,τι πιο πολύτιμο έχει: το ίδιο του το αίμα.

7. **Η πολιτική ιδεολογία διχάζει τους ανθρώπους, με αποτέλεσμα να οδηγούνται σε εμφύλιο πόλεμο. Θεωρείτε ότι σήμερα υπάρχει διχασμός; Τι σημαίνει πατρίδα για εσάς;**

Διχασμός υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει πάντα, είτε μιλάμε για πολιτικές πεποιθήσεις, είτε για θρησκευτικές αντιλήψεις, είτε για πολύ πιο απλά πράγματα, όπως για παράδειγμα οι ποδοσφαιρικές ομάδες. Το θέμα είναι πόσο βαθύς είναι ο διχασμός αυτός και πόσο επικίνδυνα τα τραύματα που μπορεί να επιφέρει. Θέλω να πιστεύω πως στην Ελλάδα του σήμερα οι ακρότητες σε οποιοδήποτε επίπεδο δεν έχουν θέση και πως έστω και τελευταία στιγμή επικρατεί εντέλει η λογική. Παρόλα αυτά είναι πολύ εύκολο τα πράγματα να παρεκτραπούν και να οδηγήσουν σε πολύ δύσκολα μονοπάτια και γι’ αυτό έχουμε για άλλη μια φορά ευθύνη όλοι μας.

Η πατρίδα για μένα είναι ο τόπος στον οποίο αισθάνομαι να ανήκω, εκεί που η ψυχή μου νιώθει στο σπίτι της και αυτός ο τόπος δεν θα μπορούσε να είναι κανένας άλλος πέρα από την Ελλάδα. Την Ελλάδα που ναι μεν «με πληγώνει όπου και να ταξιδέψω», δεν παύει όμως «να την αγαπώ και βαθιά να την ευχαριστώ, γιατί μ' έμαθε και ξέρω, ν' ανασαίνω όπου βρεθώ, να πεθαίνω όπου πατώ» και τελικά … να την υποφέρω.

8.Στο κείμενο διαφαίνεται η αντίθεση πλουσίων- φτωχών. Οι μεν είναι πιο δυστυχισμένοι από τους δε. Τι είναι ευτυχία για εσάς;

Ευτυχία για μένα είναι ένα ποτήρι κόκκινο κρασί, παρέα με αγαπημένα πρόσωπα, με θέα τη θάλασσα, την αγαπημένη μου μουσική να παίζει σιγανά, το βιβλίο μου ακουμπισμένο τρυφερά στο τραπεζάκι δίπλα μου και τα σκυλιά μου ξαπλωμένα στα πόδια μου.

9.Η Ηλέκτρα ακολουθεί την καρδιά της. Τι πρέπει να ακούει κανείς: το συναίσθημα ή την λογική, τα «θέλω» ή τα «πρέπει»;

Πρέπει να υπάρχει ισορροπία: ανάμεσα στα «θέλω» και στα «πρέπει». Εκεί νομίζω πως βρίσκεται το μυστικό. Άλλες φορές επικρατεί το ένα και άλλες το άλλο κι εμείς πρέπει να έχουμε τη σοφία να ξεχωρίσουμε πότε η στιγμή απαιτεί λογική και πότε συναίσθημα.

10.Ετοιμάζετε κάτι στο μέλλον;

Έχω ήδη παραδώσει το επόμενο βιβλίο μου στις Εκδόσεις Ψυχογιός. Πρόκειται στην ουσία για τη ζωή των δίδυμων κοριτσιών του Δημήτρη και της Ηλέκτρας. Θα είναι λοιπόν κατά μία έννοια η χρονική συνέχεια των «Άλικων Σιωπών», θα διαβάζεται όμως αυτόνομα και ανεξάρτητα, δεν θα αποτελεί δηλαδή προϋπόθεση η ανάγνωση των «Άλικων Σιωπών» για την κατανόηση του επόμενου βιβλίου.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ

Θεσσαλονίκη 1935.

Η Ηλέκτρα δεν έπρεπε να ερωτευτεί τον Δημήτρη. Ο Δημήτρης δεν έπρεπε να ερωτευτεί την Ηλέκτρα. Κι όμως, σε πείσμα των διαφορετικών κόσμων από τους οποίους προέρχονται, της αδυσώπητης δικτατορίας που ζυγώνει και του πολέμου που απλώνεται σαν μαύρο σύννεφο, ο έρωτας τους είναι κεραυνοβόλος, απόλυτος και συνάμα σαρωτικός. Σε μια εποχή όπου όλα αλλάζουν και το σκοτάδι έχει κυριαρχήσει στο φως, σε μια κοινωνία που αδερφός προδίδει και σκοτώνει αδερφό, σε μια πραγματικότητα που τα πάντα – ακόμα και η ίδια η σιωπή – καθορίζονται από την πολιτική απόχρωση που τους αποδίδεται, εκείνοι δεν διστάζουν να ακολουθήσουν τον μόνο δρόμο που μπορούν, εκείνον που προστάζει η ψυχή τους. Και μάλιστα με όποιο τίμημα, με κάθε κίνδυνο, με μόνη ελπίδα το όνειρο που κάποιοι τους αρνήθηκαν να ζήσουν. Άνθρωποι διχασμένοι, μεταμορφωμένοι σε σαρκοβόρα θεριά σε έναν κόσμο, μια χώρα, μια πόλη, μια οικογένεια που παραπαίει στη δίνη του πολέμου. Όχι μόνο του μεγάλου, αλλά κι εκείνου του άλλου: του πιο βρόμικου και ανίερου, του πιο σπαρακτικού και άδικου, του εμφυλίου.

Πόσες φορές μηδενίζει το ρολόι της ζωής; Πόσες φορές μπορεί να ξεκινήσει κανείς από την αρχή; Και πόσο "άλικο" μπορεί να είναι το παρελθόν, όταν εισβάλλει απρόσκλητο με τη μορφή τετράγωνων, κατακόκκινων φακέλων στο παρόν ανατρέποντας το μέλλον;

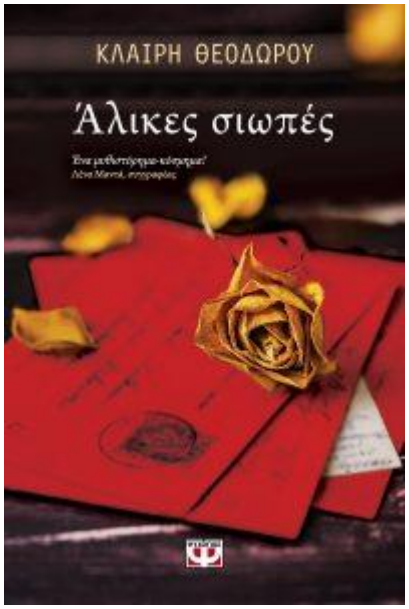

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Η **ΚΛΑΙΡΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ** γεννήθηκε στην Ελλάδα και πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια στη Γερμανία. Ζει στην Αθήνα με τον άντρα της και τα τέσσερα σκυλιά τους και λατρεύει τα ταξίδια. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών και έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στη Διδακτική Ξένων Γλωσσών και την Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Επίσης έχει σπουδάσει φωτογραφία κι έχει εργαστεί ως φωτογράφος και συντάκτρια σε ελληνικά περιοδικά. Σήμερα εργάζεται σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα ασχολείται με την καλλιτεχνική φωτογραφία, συμμετέχοντας σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις. Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν τα μυθιστορήματά της Η ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ και Η ΑΓΑΠΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΚΟΥΣΕΣ.